

De Paterlina's

Jongerenleesgroep Bibliotheek Lokeren

Leesdossier

Maar buiten is het feest
Arthur Japin

Vrijdag 3 mei 2013

Dit leesdossier is overgenomen van de site Scholieren.com, verslag van Kees van der Pol.

Maar buiten is het feest

Arthur Japin

1. De auteur

Arthur Japin (1956) bezocht het Gymnasium in Haarlem en studeerde enkele jaren Nederlandse taal- en letterkunde in Amsterdam om daar vervolgens de theaterschool te doorlopen, waar hij in 1982 afstudeerde. Hij speelde diverse rollen voor radio en televisie en op toneel bij onder andere Toneelgroep Centrum en de Theaterunie. Ook zong hij een kleine rol bij de Nederlandse Opera.

In 1987 ontdekte hij het historische, maar tot dan toe onbekende verhaal van twee Afrikaanse prinsjes die in het negentiende-eeuwse Nederland als Hollanders werden opgevoed. Hij stopte met acteren en begon te schrijven. Ondertussen schreef hij diverse korte verhalen, hoorspelen, toneelstukken en televisiefilms en debuteerde hij in 1996 met de verhalenbundel *Magonische verhalen*. Zijn debuut werd veelgeprezen in de literaire kritiek, maar hij brak pas bij een groot publiek door met zijn tweede boek, het verhaal van de twee prinsjes: de roman *De zwarte met het witte hart*, die wereldwijd vertaald werd en die hem internationale roem bezorgde. Japin publiceerde dit boek pas na tien jaar onderzoek in Afrika, Weimar en Indonesië.

Na *De zwarte met het witte hart* publiceerde Japin in 1998 een tweede verhalenbundel, *De vierde wand*. Het volgende boek had alles te maken met de verfilming door Ineke Smits van enkele van zijn magonische verhalen onder de titel *Magonia*. Onder diezelfde titel verscheen een reprise van de magonische verhalen, vermeerderd met het filmscenario en stills uit de film. Voorjaar 2002 verscheen zijn tweede roman, *De droom van de leeuw*, een exuberante literaire verbeelding van de jaren die Japin zelf doorbracht in cinematografische kringen in Rome. Anderhalf jaar later verscheen de derde roman van Japin, *Een schitterend gebrek*, die het succes van *De zwarte met het witte hart* in de Lage Landen nog overtrof. Het boek werd bekroond met de Libris Literatuurprijs en vond al honderdduizenden lezers.

In 2006 schreef Arthur Japin het Boekenweekgeschenk, *De grote wereld*,

over de liefde tussen Lemmy en Rosa, twee kleine mensen. Dit geschenk werd in een recordoplage door de boekhandel besteld om cadeau te kunnen geven aan de klanten.

September 2007 verscheen *De overgave*, het op historische feiten gebaseerde, aangrijpende verhaal van een pioniersvrouw die in het gevecht om haar kinderen en kleinkinderen uiteindelijk het machtigste wapen moet leren hanteren: vergeving. In acht maanden tijd werden er al 175.000 exemplaren verkocht van deze historische roman.

In augustus 2008 verscheen *Zoals dat gaat met wonderen*. Al vele jaren houdt Arthur Japin een dagboek bij waarin hij - aanvankelijk uitsluitend voor zichzelf - met grote regelmaat noteert wat hem bezielt. Zoals dat gaat met wonderen bevat een keuze uit de dagboeken geschreven tussen 2000 en 2007.

In het najaar van 2010 verscheen *Vaslav*, een roman over de legendarische balletdanser Vaslav Nijinski. *Vaslav* werd genomineerd voor de NS Publieksprijs en er werden al 150.000 exemplaren verkocht.

In de zomer van 2012 stond Arthur Japin voor het eerst sinds 26 jaar weer op de planken, in *Veel gedoe om niks* van William Shakespeare, door gezelschap De Utrechtse Spelen.

Eind september 2012 verschijnt de nieuwe roman van Arthur Japin. *Maar buiten is het feest* is een aangrijpende roman over de moed om jezelf te tonen. Wanneer een succesvolle en geliefde zangeres een rechtszaak aanspant om een jong meisje uit handen van een verkrachter te houden, dreigen aangrijpende gebeurtenissen uit haar eigen verleden openbaar te worden.

BIBLIOGRAFIE

1996: Magonische verhalen

1997: De zwarte met het witte hart, roman, ISBN 90-295-2337-9

1998: De vierde wand, reisverhalen

2001: Magonia, filmscenario (gebaseerd op enkele 'Magonische verhalen')

2002: De droom van de leeuw, roman

2002: De vrouwen van Lemnos, choreografisch scenario

2003: Een schitterend gebrek, roman

2004: Dooi & Zeep, twee verhalen geïllustreerd met door Arthur Japin geschilderde portretten, uitgegeven bij Uitgeverij Brokaat

2006: De klank van sneeuw, twee novellen

2006: De grote wereld, Boekenweekgeschenk

2007: De overgave, roman en winnaar van de NS Publieksprijs 2008

2008: Zoals dat gaat met wonderen, dagboeken uit de periode 2000 tot en met 2007

2010: Het lied van de moeder

2010: Vaslav, roman, ISBN 978-90-295-7297-2

2012: Maar buiten is het feest

BEKRONINGEN.

LIRA-prijs (1995)

Literatuurprijs van de Prov. Gelderland (1995)

RABO-prijs voor Literatuur (e.v.) (1994)

1e prijs Maatstaf/Arbeiderspers (reisverh.1992)

Beste Stuk, Utrechtse Theater Initiatieven(1991)
ECI prijs voor Schrijvers Nu (1997)
Nominatie voor de Generale bank Literatuur Prijs (1997)
Van der Hoogtprijs (1998)
Linschotenpenning (1998)
ECI-prijs (1999)
Librisprijs 2004 (Een schitterend gebrek)
Inktaap 2004 (Een schitterend gebrek)
Nominatie voor de NS Publieksprijs 2004 (Een schitterend gebrek)
NS Publieksprijs 2008 (De overgave)
Nominatie voor de NS Publieksprijs 2011 (Vaslav)

SCENARIO'S

1990 Erna's extacy (FEMI)
1991 De Zutphense juffer (IDTV)
1992 Tassen (VPRO)
1992 Année jalouse (NOS)
1993 De vingerwijzing van Osiris (VARA)
1994 De Pinna (NOS)
1996 De Wolkenfabriek (NPS)
1996 Hoerenpreek - Lolamoviola (VPRO)
1996 De draden van Anansi (VARA)
Goede bedoelingen (NVVE)
2001 Magonia

HOORSPLEN

1988 We made a ho and went along (WERELDOMROEP)
1988 Twelve African fabels (WERELDOMROEP)
1990 Een nieuwe koers (AVRO)
1991 Acht Afrikaanse fabels (NOS)
1991 Mama W.A.W.A. (NOS)
1992 De roering van het kielzog (AVRO)
1993 Een nacht in de hel (AVRO)
1994 Jacob de gok, Giacomo Casanova aan de Leidse gracht' (TROS)
1995 Prinsen van Ashanti (roman:De zwarte met het witte hart) (TROS)

TONEELSTUKKEN

1981 Nagelaten bekentenis
1989 Vaslav
1991/92 Heijermans!
1991/92 Tassen
1992 De nacht van het hoogste woord
1993/94 Profil perdu
1997 Schelpen

2. Flaptekst

Wanneer een beroemde zangeres, die door een groot publiek op handen wordt gedragen, een rechtszaak aanspant om een jong meisje uit handen van een verkrachter te houden, dreigen de geheimen uit haar eigen verleden openbaar te worden. Is zij daar klaar voor? Onder druk van de

dreigende publiciteit keert zij in herinnering terug naar een jeugd die getekend is door misbruik en geweld. In een huis waar zij 24 uur per dag wordt bekeken en begluurd, gaat zij, om zichzelf en haar zusjes te redden, de strijd aan met haar tirannieke stiefvader. Diep in zichzelf, de enige plek waar zij ongezien blijft, vindt zij uiteindelijk haar stem, die haar kracht wordt en haar uitweg. In de rechtszaal moet zij nu echter, om een nieuw slachtoffer te voorkomen, de strijd opnieuw aangaan. Daarvoor zet ze niet alleen haar privacy en carrière op het spel, maar ook haar liefde.

3. Motto

Het motto is afkomstig van de bekende Russische schrijver Fedor Dostojevski:

'De beste camouflage is je eigen persoonlijkheid omdat niemand zal willen geloven dat die echt is.'

Eerste zin van het boek

'Er zijn maar twee plekken waar je niets kan overkomen. Wij hebben dat al jong geleerd. Helemaal veilig ben je óf weggeborgen in het donker, zodat geen mens je zien kan, óf in het volle licht van de schijnwerpers, waar niemand je kan missen.' (blz. 11)

4. Samenvatting

De roman is onverdeeld in een aantal delen (zie hiervoor onder de kop structuur)

Vaders

Dit deel wordt onderverdeeld in 3 hoofdstukken Zonne en 2 hoofdstukken Weintje

In de delen Zonne (het verhaalheden) maken we kennis met de succesvolle theaterpersoonlijkheid Zonne (personale vertelster in de o.t.t.) van wie niet verteld wordt hoe oud ze is. Ik schat haar een dertiger. Ze heeft sinds kort een nieuwe relatie, Sander, die sympathiek overkomt. Ze moet de dag van het verhaalheden naar de rechtbank, maar het is in het begin nog niet helemaal duidelijk waarom dat het geval is. Wel wordt er al een enkele keer over een meisje Lotte gesproken die op dat moment op school zit. Wanneer Zonne op staat, heeft Sander het ochtendblad met een grote kop over Zonne weggemoffeld, maar ze komt er toch achter wat er in de krant over haar staat geschreven. Ze besluit op weg te gaan naar de rechtbank; Sander die haar wil vergezellen, krijgt van haar opdracht om naar de school van Lotte te gaan en het meisje daar moreel te steunen. Intussen kan Zonne heel goed met de roddelpers en de paparazzi omgaan. Er staan veel fotografen bij het gerechtsgebouw te wachten. Ze staat ze met een kwinkslag te woord en vertelt dat ze de voogdij over Lotte op zich wil nemen. Lotte is de dochter van haar zus die bij een brand is omgekomen. Haar biologische vader Sijmen wil het kind toegewezen krijgen en Zonne gaat alle mogelijke moeite doen om dat te voorkomen. Aan het einde van het derde hoofdstuk Zonne arriveert deze vader Sijmen ook bij de rechtbank.

In de hoofdstukken die Weintje heten, maken we kennis met een ik-vertelster Weintje die over haar vader Solomon van der Son en haar

stiefvader Sijmen Karbouw vertelt. Haar moeder heeft haar man aan de kant gezet, nadat hij een scharrel heeft gehad met een buurmeisje van de overkant. Ze wil niets meer van haar man weten en na een tijdje zien ook de kinderen hem niet meer.

Moeder komt onder de indruk van een kermisfotograaf, Sijmen, en na een paar weken trekt die bij haar in. Het blijkt dat de man over buitengewone seksuele capaciteiten beschikt, want de drie dochters (Laura, Weintje en Lisa) horen hun moeder regelmatig plezier hebben. Maar Weintje voelt zich niet prettig in de nabijheid van Sijmen. Ze ontdekt dat hij overal in huis (slaapkamers, badkamer) gaatjes in de muren heeft aangebracht, waardoor hij haar kan bespieden. Ze heeft het gevoel alsof ze in een kijkdoos woont. Ze voelt zich aanvankelijk alleen veilig op de wc, maar tot haar schrik ziet ze dat Sijmen haar vaak via het raampje begluurt. De drie meisjes moeten al snel helpen in de fotoshop die Sijmen heeft opgezet in de kleermakerswinkel van hun vader Solomon van Son.

Weijntjes opkomst

Dit deel begint met een citaat van Dorethea Lange: *"Een fotograaf wordt net zo min bij toeval fotograaf als een leeuwentemmer leeuwentemmer."* Oftewel een fotograaf heeft de neiging om mensen te bestuderen en hen vast te leggen.

Dit tweede deel gaat voornamelijk over het verleden van Weintje. Ze weigert de naam van het stiefvader Kabouw aan te nemen. Maar de man komt steeds vaker te dicht in haar buurt. Hij heeft ook meer dan gezonde belangstelling voor haar mooie zus Laura. Omdat hij op jaarmarkten kermissen foto's maakt om zich in het onderhoud te voorzien, neemt hij eerst Laura mee en later ook Weijntje. Bij een van die kermissen neemt hij foto's van een vriendin van Weijntjes moeder, Berthe, die orale seks heeft met één van de kermisklanten onder de attractie van de vrouw met de elektriciteit. Samen met Weijntje ontwikkelt hij de foto's in de doka. Zo krijgt hij macht over haar en kan hij Berthe aan zijn eigen lijstje veroveringen toevoegen. Op verjaardagen gaan er in de familie van Sijmen (broers en schoonzussen) smerige foto's rond. Het is tragisch dat Weijntje zich thuis helemaal niet veilig voelt en bij haar moeder geen gehoor vindt. Intussen heeft Weijntje gemerkt dat Sijmen zich ook bezighoudt met andere vrouwen uit de omgeving van haar moeder. Sijmen maakt dan een dossier van zo'n vrouw, doet er allerlei bewijsmateriaal in en krijgt zo de macht over de vrouwen. Weintje betrapt hem een keer in bed met Tessa, een andere vriendin van haar moeder. Ze hoopt dat Sijmen er met die vrouw vandoor gaat, maar dat is natuurlijk niet zo.

De enige die echte aandacht voor haar heeft, is de muzieklerares Verbeet. Die stimuleert haar vanwege haar mooie stem extra lessen te nemen en mee te doen aan een wedstrijd in de hoofdstad. Sijmen is het daar helemaal niet mee eens, maar gaat toch met Weijntje samen naar de hoofdstad. Hij begint tijdens de reis en het verblijf al aan het meisje te friemelen. Wanneer Weijntje moet optreden bij de wedstrijd, kiest ze op het allerlaatste moment voor de naam Zonne (vgl. de naam van haar echte vader Van Son, en de koosnaam die hij haar altijd gaf.) Daarmee neemt ze duidelijk afstand van Sijmen.

Zonnes opkomst

In een voorafje aan dit deel wordt verteld dat Zonne furore heeft gemaakt en dat ze volop in de schijnwerpers staat. Ze kan er mee omgaan om door anderen bekeken te worden. Zonne heeft met de wedstrijd in de hoofdstad

niet gewonnen, maar wel indruk gemaakt. Weijntje bestaat niet meer en Zonne heeft haar plaats ingenomen. Die vertelt nu in de personale vertelstijl. De spiegel wordt nu een belangrijk element. Vroeger durfde Zonne helemaal niet in de spiegel te kijken. Maar er is ook een negatieve situatie. Sijmen heeft in de fotozaak een spiegel opgehangen en als Zonne daarin kijkt, ziet ze steeds dat Sijmen zichzelf bevredigt en haar vervolgens bij zich roept. Het is dan al zo ver dat ze negen keer het seksuele slachtoffer is geworden van Sijmen. Ze laat het allemaal over zich heenkomen, maar maakt er wel nauwkeurig aantekeningen van in de vorm van ijsbloemen in haar schoolagenda. Maar ze merkt ook dat Sijmen en Laura seks met elkaar hebben. Zowel Sijmen als Laura worden boos als ze bij het vrijen worden betrapt door Zonne. Ook het jongste zusje Isa begint vermoedens te krijgen.

Lichtpuntje is opnieuw de muziklerares Verbeet. Die heeft haar opgegeven voor een talentenprogramma op televisie en ze wil dat Zonne daarvoor oefent. Maar Sijmen is het er helemaal niet mee eens en probeert Zonne ervan te weerhouden. De lerares Verbeet probeert hem zover te krijgen dat Zonne mag gaan zingen. In het laatste deel wordt duidelijk wat ze daarvoor moet inleveren. Een andere manier voor Zonne om aan Sijmen te ontkomen, is het insluiten in de doka. Hij kan vanwege het verboden licht dan niet ineens de doka binnenvallen en dan voelt Zonne zich wel even veilig. Ze doet er vaak heel lang over om foto's te ontwikkelen.

Op school krijgen de meisjes seksuele voorlichting. Bijna verraadt Zonne zich, maar aan de andere kant is er weinig hulp van die kant te verwachten. Er wordt een rooskleuring jaren '70 verhaal door de voorlichtster opgehangen: hoe lief en fijn seks wel zal zijn. De ervaringen van Zonne zijn natuurlijk heel anders: pijn is niet fijn; seks is smerig. Op de dag voordat ze moet optreden, wordt ze nog afgetuigd door Sijmen die bang is dat ze het geheim zal verraden. Verbeet treedt opnieuw op. Maar als ze de straat inrijden, komt Laura uit huis gehold en aangereden door Verbeet. De situatie is geëscaleerd, omdat Laura zwanger blijkt van Sijmen. Hij had nooit voorbehoedsmiddelen gebruikt: Laura gaat het huis uit. Ze waarschuwt Zonne ervoor dat ze ook niet zwanger wordt. Juist de dag dat ze moet optreden, wordt Zonne voor het eerst ongesteld. Verbeet is er ook verbaasd over dat ze dat niet eerder heeft gemerkt. Zonne krijgt er nu een kick van dat alle aandacht (de lenzen van de camera's) op haar gericht zijn. Ze presteert heel goed. Het is het begin van een glanzende carrière. In een soort epiloog van dit deel wordt kort vermeld hoe ze opbloeit, wanneer ze op het toneel staat. Ze vindt het veilig om op het toneel bekeken te worden. Je hebt dan de macht over je publiek.

Moeders

Dit vierde deel wordt onderverdeeld in 3 hoofdstukken Zonne en 2 hoofdstukken Weintje. In de hoofdstukken met Zonne wordt weer in het verhaalheden aandacht besteed aan de rechtszaak. Zonne is vastbesloten Lotte in huis te nemen en Sander zal daar genoeg mee moeten nemen. Ze wil per se dat Lotte in huis komt. Wanneer ze naar het meisje kijkt, ziet ze dat ze sprekend lijkt op zus Laura, die bij een brand boven een shoarmazaak om het leven is gekomen, maar er eerst voor had gezorgd dat haar dochter ongedeerd naar buiten was gebracht. Haar laatste woorden waren dat Sijmen Lotte niet in handen mocht krijgen en dat vertelt Zonne in de rechtszaal. Ze vertelt dat ze zelf vele malen verkracht is door Sijmen en

dat de bewijzen in haar agenda staan, maar het zijn steeds de tekeningen van ijsbloemen die Zonne heeft opgetekend. De rechtbank ziet het niet zo als bewijs. In dit vierde deel worden de vertellers gespiegeld met het eerst deel. Zonne is nu de ik-vertelster in de o.t.t.

De zitting wordt geschorst en Zonne krijgt mededogen van de bode, die dat toont in vers gemaakte broodjes voor haar. Ze heeft contact met Sander die zegt dat met Lotte alles in orde is. In de pauze krijgt Zonne bezoek van de oude mevrouw Verbeet, die als getuige wil optreden. Dat mag niet, maar ze vertelt wel dat ook zij slachtoffer is van Sijmen. Om de carrière van Zonne te redden, had ze de deal met Sijmen gesloten seks met hem te hebben, waardoor hij ook weer macht over haar had gekregen. Dat wil ze nu in de rechtszaak tegen hem gebruiken. Zonne geeft de informatie wel door aan de advocaat.

Er komen hoofdstukken van Wijntje in dit laatste deel voor. Maar die vertelt nu in de personale vertelstijl (zij-vorm). Ze vertelt over de dood van haar vader van wie ze enkele herinneringen via diens familie krijgt. Het zijn opnamen van een optreden van haar. Haar echte vader is dus een keer tussen het publiek geweest. Hij had altijd van haar gehouden.

Dit is in tegenstelling tot Sijmen die na de uitverkiezing van Zonne als zangeres steeds grover te werk gaat, omdat hij voelt dat hij haar gaat verliezen. Maar Wijntje krijgt meer zelfvertrouwen en besluit er een einde aan te maken. Ze neemt een keer een hamer mee, maar hij is nog te sterk voor hem. Om haar macht te illustreren slaat Wijntje met de hamer dan het nest muizen dood dat bij hen op zolder is geboren.

Het lijkt een keerpunt in haar leven. Zonne vindt dat het welletjes is geweest. Bovendien gaat dat gevoel samen met het feit dat ze seksueel genot nu zelf kan oproepen door masturbatie. Dat is een enorme ontdekking voor haar. Haar eigen veroorzaakte orgasme is in feite een overwinning op Sijmen. Wanneer hij daarna thuiskomt en meteen weer seks met haar wil, maakt ze het hem op het oog extra gemakkelijk. Ze zorgt ervoor dat haar moeder er niet om heen kan, dat Sijmen ook haar tweede dochter seksueel gebruikt. Sijmen wordt in de val gelokt en haar moeder moet nu wel stappen ondernemen.

Laatste hoofdstukje van Zonne: om een uur of vijf zit de rechtszaak erop. Ze wordt daarna geconfronteerd met Sijmen die boos op haar is, omdat hij zelf voor Lotte wil zorgen. Hij vindt dat Zonne hem het recht op zijn eigen kind ontzegt. Zonne vindt dat Lotte tegen hem beschermd moet worden. Ze treedt ook de fotopers weer met open vizier tegemoet, voordat ze in de taxi plaatsneemt. Ze geeft het adres van haar moeder op. Ze bezoekt haar moeder en maakt haar het verwijt dat zij niet in de rechtszaal als getuige is opgetreden. Moeder huilebalkt. Ze zegt dat ze ook misbruikt is en gechanteerd is met foto's. Ze moest het van Sijmen ook met andere mannen doen en hij nam daar foto's van. Ze voelt zich schuldig aan alles wat er is gebeurd.

In de taxi naar huis overdenkt Zonne wat ze verder met haar leven wil. Over een week is de uitspraak: de verwachting is dat Lotte aan haar zal worden toegewezen en dat houdt voor haar in, dat ze zich volledig wil wijden aan de bescherming van haar dochter. Sander zal dan het veld moeten ruimen. Wanneer ze thuis komt, besluit ze met Lotte te gaan zwemmen. Lotte vraagt of alles goed komt. Het einde lijkt daarmee vrij open.

5. Titelverklaring

Een kind is normaal gesproken thuis op een veilige plek. Maar dat is het in het gezin van de drie dochters met hun stiefvader natuurlijk niet. De man die hen moet beschermen, misbruikt hen. Op den duur voelt Zonne zich alleen veilig in de donkere kamer. Daar brengt ze foto's die op de jaarmarkten zijn genomen tot leven. De veiligheid/ het feest lijkt zich juist buiten af te spelen en niet thuis.

Een verwijzing naar de titel staat op bladzijde 291: *"O feestvierders, hossende kinderen, mannen met kleurige puntmutsen, vrouwen met rolfluitjes. Je wist gewoon niet beter. Honderden joelende mensen per week kwamen er in het ontwikkelbad door het dolle heen bovendrijven, duizenden per jaar. Ballonnen en suikerspinnen hadden ze vast, slingers om hun nek en baby's op de arm: ze drukten elkaar tegen zich aan en knuffelden hun geliefden en de dierpoppen en de dolfinnen en de beren die ze net hadden gewonnen bij het ringgooien of in de schiettent. Nog vrijwel dagelijks stond Weintje over hen gebogen, terwijl zij het bewijs van hun plezier voor hen aan het ontwikkelen was.*

Kortom: Maar buiten is het feest.

6. Personages

Zonne

Sijmen

Moeder van Zonne

Analyse van de personages/karakters

Zonne wordt in twee fase van haar leven neergezet. In haar jeugd wordt ze misbruikt door haar stiefvader. Ze durft dan nauwelijks voor zichzelf op te komen. Ze krijgt geen steun van haar vader of van de school. Maar op een bepaald moment (haar zangcarrière en de muziklerares spelen daarin een grote rol) komt ze tegen haar stiefvader in opstand en zorgt ze ervoor dat het familiedrama uitlekt. Daarna begint de tweede fase in het leven van Zonne: ze wordt een bekend theaterpersoonlijkheid die alle feiten onder ogen durft te zien en er prat op gaat dat ze zelf het initiatief neemt om zich te laten bekijken (in het theater en in de roddelbladen) ze kiest er bovendien voor de publiciteit te zoeken en te gebruiken om haar nichtje Lotte (de dochter van haar omgekomen zus Laura) voor verder onheil te behoeden. Ze kiest er dan zelfs voor om de aardige minnaar die ze intussen heeft (Sander) te laten schieten voor het geadopteerd moederschap. Je zou dus kunnen stellen dat Zonne als heel sterke persoonlijkheid (ondanks haar verleden) is teruggekomen.

Sijmen is het prototype van de man die zijn kinderen /stiefkinderen misbruikt. Aardig en genereus aan de buitenkant , waarmee hij de vrouwen kan inpalmen. Vervolgens misbruikt hij hun vertrouwen, maakt foto's van hen in chantabele omstandigheden en krijgt op die manier macht over hen die hij op een zeer gewelddadige wijze misbruikt. Hij is een niet te verbeteren psychisch gestoorde man, die bovendien het schuldgevoel bij zijn slachtoffers weet te leggen.

Moeder van Zonne. Zij is toch meer slachtoffer dan dader. Ze is erin getuind bij Zijmen, nadat ze haar man vanwege een buitenechtelijk

uitstapje met het buurmeisje de deur had uitgezet. Sijmen pakte haar in haar kwetsbare positie maakte haar seksueel van hem afhankelijk. Maar als ze ouder wordt, verliest ze haar lichamelijke aantrekkingskracht en ze moet toezien hoe hij zich vergrijpt aan eerst Laura en daarna ook aan Zonne. Als die haar op een overweldigende manier laat zien dat hij ook met haar seks heeft, komt er een einde aan het huwelijk. Intussen is Laura dan al zwanger van Sijmen en het huis uitgegaan. Uit alles blijkt dat de moeder van Zonne zich heeft laten intimideren, chanteren en manipuleren door Sijmen. Sijmen is de dader en de moeder van Zonne een slachtoffer.

7. Thematiek en motieven

Het thema dat Japin in deze roman aan de kaak wil stellen is het seksueel misbruik in het gezin. Op de plek waar kinderen zich het veiligst moeten voelen, namelijk thuis, is het heel erg als de veiligheid van het gezinsleven wordt bedreigd door seksueel misbruik van een naaste. De psychisch gestoorde Sijmen gebruikt zijn seksuele fantasieën uit op alle vrouwen in zijn omgeving. Nadat hij de moeder van drie mooie meisjes heeft verleid, en met haar trouwt, richt hij zijn seksuele pijlen op de dochters. Hij begint met de oudste die ter bescherming van haar jongere zusje haar mond wil houden. Maar die Zonne (straal) komt vanzelf aan de beurt. Ook andere vrouwen krijgen letterlijk en figuurlijk een beurt. Sijmen is bovendien zo doortrapt dat hij van als zijn seksuele veroveringen foto's maakt die hij in een dossier stopt. Hierdoor krijgt hij macht over alle vrouwen met wie hij seks heeft. Hij kan ze chanteren en manipuleren en zo in hun macht houden. Daardoor kan het misbruik zo lang doorgaan, omdat het vrouwen zijn iets te verliezen hebben. Het overkomt zelfs de muziklerares Verbeet die haar lichaam moet aanbieden om van Sijmen iets gedaan te krijgen. Toch staat ze aan de basis van de ontdekking van het misbruik, want door het feit dat Zonne zelfvertrouwen genereert door haar optreden in de muziek (en vooral voor publiek waarbij ze bekeken wordt) krijgt ze zich weer in de hand en besluit ze een einde te maken aan de praktijken van Sijmen door haar moeder met de neus op der feiten te drukken. Ze lost ook een soort eergevoel en schuldgevoel in, wanneer ze jaren daarna de voogdij van haar nichtje Lotte op zich wil nemen. Ze wil voorkomen dat het meisje in handen valt van haar vader, die zeker incestueuze bedoelingen met haar zal hebben gehad.

Macht is dus een element in deze vorm van misbruik en in feite kan Zonne alleen herstellen wanneer ze de macht over Sijmen krijgt. Dat gebeurt o.a. door de zelfontdekking van seksualiteit (ze kan een eigen orgasme opwekken) en Sijmen te lijf gaan. Op die manier is er weer een eenzaam personage uit het oeuvre van Japin, dat het opneemt tegen de moeizame buitenwereld, en de anderen die macht over je uitoefenen. Maar Japin heeft meestal een hoopvolle oplossing: er is een uitweg in de ellende die beschreven wordt. Ook in deze roman is er duidelijk hoop op een betere toekomst, al moet Zonne ter bescherming van haar nichtje wel een concessie doen wat betreft haar eigen liefdesleven. Maar dat offer heeft ze over voor haar zus Laura wiens laatste wens het is om Lotte uit de graaiende klauwen van haar eigen vader te houden.

In dit boek komt bovendien het element van bekijken worden en kijken naar beschreven. Zonne wordt in haar jeugd altijd via kijkgaatjes begluurd door haar stiefvader. Dat voelt ze als heel eng, alsof ze in een kijkdoos leeft. Ze weet niet wanneer hij toeslaat. Maar als ze dat gevoel heeft

overwonnen, weet ze ook heel goed om te gaan met het bekeken worden: op het podium wordt ze een ander mens, die weet dat ze bekeken wordt en die ook macht heeft in die situaties op het toekijkende publiek. De theaterman voelt zich op zijn eigen terrein beter thuis dan zijn publiek, een motief dat je vaak meemaakt met cabaretiers die in discussie gaan met hun publiek in de zaal. Ze kennen de situatie en kunnen mensen uit de zaal flink voor gek zetten. Op dat moment hebben ze de macht. Ze kunnen omgaan met het in de schijnwerpers staan: een plek die net als een donkere kamer heel veilig is. (eerste zin van het boek). Zo kan Zonne ook heel goed omgaan met de fotopers. Ze weet dat ze bekeken wordt en weet hoe ze moet reageren.

8. Structuur en perspectief

Het boek is opgebouwd volgens het volgende stramien:

- Vaders

Dit deel wordt onderverdeeld in 3 hoofdstukken Zonne en 2 hoofdstukken Weijntje

- Weijntjes opkomst (ik-vertelster)

- Zonnes opkomst (zij-vertelster)

- Moeders

Dit deel wordt onderverdeeld in 3 hoofdstukken Zonne en 2 hoofdstukken Weijntje

Er zijn twee soorten vertellers die een afsplitsing zijn van hetzelfde personage: er is een ik-verteller en een personale verteller. In beide gevallen gaat het om Zonne, de artiestennaam van Weijntje. In het eerste en het vierde deel worden de vertellers gespiegeld.

In deel I Vaders is Zonne de zij-vertelster en Weijntje de personale vertelster.

In deel II is Weijntje een ik-vertelster.

In deel III is Zonne een personale vertelster.

in het vierde deel Moeders is Zonne de ik-vertelster en Weijntje de personale vertelster. In de structuur worden de vertellers dus gespiegeld.

Op zichzelf is dat een logische keuze, want het heeft te maken met de afstand die de vertelster tot de gebeurtenissen wil nemen. Bovendien heeft het begrip "spiegel" in deze roman een belangrijke betekenis. Hoe durft Zonne tenslotte in de spiegel te kijken. Slachtoffers van seksueel misbruik hebben daar vaak moeite mee, bovendien maakt Sijmen gebruik van spiegels om Zonne/Weijntje in de gaten te houden.

9. De tijd en het decor van de handeling

Over de tijd worden door de vertelsters geen exacte data en jaartallen genoemd. Maar er is wel een tijdschildering die sterk doet denken aan de jaren '70 of '80. Er worden opmerkingen gemaakt over de ontwikkelcentrales van foto die typerend zijn voor die tijd. Er zijn nog geen mobiele telefoons, digitale camera's of internet. Wel is er een actieve roddelpers bezig. Het lijkt erop alsof de schrijver wil zeggen dat er geen onderscheid in tijd is wat seksueel misbruik betreft. Ook kan hij de tijd verzwegen hebbe om afstand te kunnen nemen van zijn personages.

Het verhaalheden (de dag dat Zonne in de rechtszaak moet optreden) ligt ongeveer 12-14 jaar later dan het verleden van Laura en Zonne. Als Laura

namelijk het ouderlijk huis uitvlucht, is ze zwanger van Lotte en tijdens de rechtszaak zit dezelfde Lotte op de middelbare school. Ze zal dan ongeveer 14 jaar zijn.

Ook over het decor worden geen mededelingen gedaan. Er wordt niet verteld in welke streek het verhaal zich afspeelt. Wel wordt er enkele keren gesproken over "de hoofdstad.", maar het is dan niet eens zeker of daar Amsterdam dan wel de hoofdstad van een provincie wordt bedoeld.

10. De stijl

De stijl van Japin is helder en eenvoudig. Dat schept de gelegenheid in ieder geval tot snel verder lezen, waardoor het verhaal mede door de inhoud een echte pageturner wordt.

Slotzin

Een zin uit een handleiding voor het zelf ontwikkelen van foto's wordt als nawoord gegeven. Het is een heel symbolische tekst voor Zonne, die zich in de donkere kamer van haar verleden heeft moeten beschermen maar ook ontwikkelen en dan eindelijk de donkere kamer uit kan komen om te vertellen wat haar overkomen is.

"Zodra we met ontwikkelen klaar zijn kunnen de beelden worden gefixeerd, afgespoeld en te drogen gehangen. Er bestaat nu geen gevaar voor overbelichting. Nadat wij ons ervan verzekerd hebben dat alle gevoelige materialen, alsmede zuren en Andre agressieve chemicaliën zorgvuldig zijn afgesloten en veilig weggeborgen kan de beschermende kleding worden afgelegd (vergeet niet het waarschuwingslichtje uit te schakelen) Hierna kunnen wij de deur van de donkere kamer met een gerust hart openen. (blz. 311)

Citaten uit het boek

"Na maanden pas, toen een strenge vorst onze stegen en pleinen in beslag genomen had, kwam er ruimte voor twijfel. Isa, Laura en ik werden die hele eerste winter van mijn moeders tweede huwelijk niet door mijn vader gebeld, zelfs niet op onze verjaardag, geen enkel ansichtkaartje of een ander teken van leven mochten we van hem ontvangen. Het was alsof ik de winter nodig had om bij zinnen te komen. Als de bloemen op mijn raam stolde mijn gemis, zette zich af op mijn ziek, vertakte daar, woekerde naar alle kanten en ontnam mij ieder uitzicht (blz. 77).

"Ik benijd vogels. Die worden door hun ouders gevoed totdat ze kunnen vliegen, en dan vertrekken ze zonder nog eens om te kijken. Vanuit mijn kamer kon ik dat elk voorjaar zin gebeuren in het nestje tussen de takken voor mijn raam. Bij de eerste kans die ze krijgen, zijn ze weg. Zo is de natuur. Niks geen gezinsleven. Zodra de kleintje kunnen vliegen, vertrekken ze. Zo hoort het te gaan. Zo geeft God het bedacht, maar toen had hij even buiten de kroon van zijn schepping gerekend. Dat je allemaal bij elkaar moet blijven, is weer typisch een van de dingen die door mensen bedacht zijn, zoals snelwegen en algebra en oorlog. (blz. 95)

"Halverwege het tweede refrein drong het tot haar door: ze werd bekeken! Ze viel stil en toen ze opkeek, zag ze Sijmen in de nieuwe spiegel recht boven haar hoofd. Hij stond in de schaduw lachend alsof hij daar al een

tijdlang ongeduldig had staan wachten, totdat zij hem ontdekken zou, achter de stelling ontspannen tegen het raam van zijn kantoor geleund. Zijn broek hing open. Met één hand hield hij zijn geslacht omklemd, met de andere wenkte hij dat ze moest komen.(blz. 164)

De pers over Maar buiten is het feest

- * 'Helder en onberispelijk.' – Vrij Nederland
- * 'Arthur Japin is een meesterverteller. De kracht van de hoofdpersoon is bewonderenswaardig en het verhaal blijft je lange tijd bij.' - Cosmopolitain
- * 'Van alle verhalen over pestslachtoffers was het mooie verhaal van Jan Tromp met schrijver Arthur Japin het meest hoopgevend. Japin slaagde erin om van kwetsbaarheid een kracht te maken, van een stigma een keurmerk, van een hel een eigen wereld.' - de Volkskrant
- * '**** Maar buiten is het feest is als een klap in het gezicht, bij vlagen te vreselijk en te hartverscheurend . Maar ook een boek dat mede door Japins beeldende kracht beklijft.' - Dagblad van het Noorden
- * ' is een ongemakkelijk boek, maar beslist een aanrader. Niet alleen voor de vaste lezers van deze auteur. – boekhandelaar Walter Jansen (Boekhandel Jansen en de Feijter, Velp)
- * 'Kwetsbaarder dan ooit. Confronterend. Een waagstuk. Een prestatie.' - De Telegraaf
- * 'Spanning. Drama. Variatie. Japin schaaft aan zijn heldin tot zij uitgroeit tot een monument ( ) een standbeeld voor alle misbruikte meisjes en vrouwen. ' – NRC Handelsblad
- * 'De spanning tussen schijn en werkelijkheid. Beheerst. Maar ook dan pakt Japin je (en) schijnt een fel licht op wat weggedoken wil blijven.' - de Volkskrant
- * 'Een boek om stil van te worden.' – Susan Smit in Happinez
- * 'Subtiel. Een adembenemend boek waarin Zonne het hart van de lezer steelt en uiteindelijk breekt.' – Elsevier
- * 'Een hartverscheurend werk waarin Japin duidelijk zijn ziel en zaligheid heeft gelegd.' – esta
- * 'Een prachtig geschreven boek. Wreed, maar mooi.' – Mieke van der Weij in de NCRV Gids
- * 'Een treffend en hartverscheurend verhaal dat je niet loslaat.' – Viva
- * 'Maar buiten is het feest is wederom een pronkstuk. Een ontroerend verhaal over misbruik, inbreuk op het privé-leven en de bescherming die de spotlights bieden.' - JAN
- * 'Moedig is ook Japins onderwerpkeuze voor deze roman. Niet elke schrijver durft zulke gruwelijke, kwetsbare materie aan. Niet elke schrijver schrijft er zo'n goed boek over.' - Recensieweb.nl / Athenaeum.nl

Recensies

<http://www.twenteutdekunst.nl/boeken/de-donkere-kamer-van-japin>
<http://recensieweb.nl/recensie/japiniaanse-roman-over-familieziekte-en-misbruik/>
<http://www.nrclux.nl/maar-buiten-is-het-feest-arthur-japin/nl/product/979495/>

Bronnen

<http://www.arthurjapin.nl/web/nieuws.htm>

Een interessant interview met de schrijver over het boek staat in De Standaard;

http://www.standaard.be/artikel/detail.aspx?artikelid=DMF20120927_0031

4031

Interview in de Twentse Courant:

<http://www.twenteutdekunst.nl/boeken/kindermisbruik-helaas-algemeen>

Bijlagen:

- ❖ Bouw maar aan die mythe. - Bron 'Cutting Edge'
- ❖ Zonder hoop is er niets aan. - Bron 'De Standaard'
- ❖ Kindermisbruik helaas algemeen - Maria Vlaar Uit: Plus
- ❖ Een verhaal dat de gruwelgeschiedenis van vele vrouwen moet verwoorden. - Bron: De Volkskrant
- ❖ Karin Bloemen: 'De zwaarte is verdwenen, letterlijk en figuurlijk' - Bron: Opzij
- ❖ Arthur Japin wint luisterboek Award

'Bouw maar aan die mythe'.

Cutting Edge in gesprek met Arthur Japin.

Op donderdag 1 november wachtten wij Arthur Japin op in het salon van Hotel Firean. De dag na Halloween, maar Japin blijkt net het tegenovergestelde van de grote griezels die de dag voordien onze voordeur platliepen. Wij hadden, naar aanleiding van Japins nieuwe ('Maar buiten is het feest'), een uitgebreid gesprek met deze uiterst beminnelijke man.

Maar vooraleer wij het over de opvolger van 'Vaslav' hebben vroegen wij eerst naar Japins commentaar op enkele gebeurtenissen in de actualiteit. Te beginnen met de overwinning van Peter Terrin in de AKO Literatuurprijs.

Japin: Ik ben erg blij voor Peter. Een dergelijke prijs is erg belangrijk en kan je carrière een enorme stimulans geven. Het verwondert mij vooral dat hij in Nederland veel bekender is dan in Vlaanderen. De grens is nog steeds een echte grens. Doodzonde, want je hebt elkaar echt nodig.

CE: De voorbije weken was ook het overlijden van Bernlef niet uit de actualiteit weg te slaan.

Japin: Ik verbaasde mij erover hoe heftig er op Bernlefs dood gereageerd werd. 'De literatuur is dood', werd er geschreven. Dat is voor mij een brug te ver. Natuurlijk kan je rouwen om een leven, maar er zullen altijd nieuwe schrijvers opstaan. Ook ik bewaar warme herinneringen aan Bernlefs 'Hersenschimmen', maar het einde van zijn oeuvre bekijk ik eerder als een nieuw begin.

CE: De literatuur is inderdaad niet dood. Dat merken we in Vlaanderen nu de Boekenbeurs weer van start is gegaan. Wat betekent dit evenement in Nederland?

Japin: Voor niet-schrijvers betekent het helemaal niets. Nederland heeft ook niets gelijkaardigs. Ik vind het in ieder geval wel een wonderlijke constructie en het is goed dat er zoiets bestaat. Maar er zijn ook nadelen aan verbonden. Alle interviews worden nu op enkele weken geconcentreerd. Daardoor raakt er heel wat ondergesneeuwd. Zou het niet beter zijn om de aandacht voor literatuur wat meer te spreiden?

CE: Hoog tijd om het over je boek te hebben. Waarom open je met een citaat van Dostojewski ('De beste camouflage is je eigen persoonlijkheid, omdat niemand zal willen geloven dat die echt is')?

Japin: Voor mij vat dit het hele boek samen. Het gaat over een vrouw (Zonne, *nvdr.*) die besluit om naar buiten te treden om haar meest intieme kantje te verbergen. Zonne doet eigenlijk net het tegenovergestelde van wat Nijnsky doet in mijn vorige roman 'Vaslav'. Hij stopt met optreden, terwijl Zonne er juist mee begint.

In mijn romans gaat het wel vaker over die verhouding tussen de binnen- en de buitenkant. De vraag is hoeveel je van jezelf wil laten zien. Zonne vergroot haar persoonlijkheid uit om iets weg te stoppen. Een erg effectieve strategie, want mensen verwachten dat niet. Op die manier weet Zonne de regie over haar leven terug te krijgen.

CE: Hoe ga je zelf met je bekendheid om?

Japin: Ook ik ervaar daar wel eens problemen mee. Van binnen voelt het niet hetzelfde aan als dat het er aan de buitenkant uitziet. Ik lijk vaak erg extravert, maar dat ben ik eigenlijk niet.

Weet je wat het is? Ik heb duidelijke afspraken nodig. Ik kan perfect een lezing geven over één van mijn boeken. Ik kan mezelf zijn en het lijkt erg natuurlijk. Maar dat is enkel omdat ik weet wat de mensen van mij verwachten.

CE: Licht het dan moeilijker als mensen je spontaan herkennen?

Japin: Op zich heb ik er vooral positieve ervaringen mee. Toen ik acteerde in ‘Onderweg naar morgen’ kreeg ik te horen dat ik twee opties had. Ofwel wilde ik niet herkend worden en zou het botsen, ofwel kon ik er in meegaan. Dat heb ik goed onthouden.

Toch schrok ik enorm toen ik voor de eerste keer herkend werd op straat. Als soapacteur denken mensen soms echt dat ze je kennen. Je moet daar natuurlijk mee leren omgaan. In die zin heb ik het als auteur wel gemakkelijker.

CE: Het is waarschijnlijk nog vervelender als je negatieve reacties krijgt.

Japin: Het is natuurlijk niet fijn, maar alle onzin die over je verteld wordt, kan je ook helpen. Het is een pantser, waarachter je jezelf kunt verschuilen. Eens te meer een vorm van camouflage.

Interviews werken ongeveer op dezelfde manier. In de meeste interviews wordt wel een onwaarheid verkondigd. Of ze focussen te veel op één aspect van het verhaal. Achteraf lijkt je eigen leven dan enkel maar te bestaan uit die fragmenten waar men de nadruk op legt. Dat helpt me ook om bepaalde zaken voor mezelf te houden. Bouw dus maar aan die mythe (*lacht*)!

Misbruik

CE: Een ander thema in je boek is kindermisbruik. Waarom wilde je per se daarover schrijven?

Japin: Niet vanwege het onderwerp zelf. Ik ken echter heel wat mensen die hetzelfde hebben meegemaakt als Zonne en die hebben er allemaal voor gekozen om in de openbaarheid te treden. Dit prikkelde mij. Ik wilde dan ook vooral over een leven vertellen en niet zozeer over het misbruik.

CE: Toch blijft dat thema wel erg aanwezig in je boek. Is Weijntje in jouw ogen het ideale slachtoffer?

Japin: Absoluut niet. Weijntje is een kind als alle anderen. Het had dus ook elk ander kind kunnen overkomen. Ik spreek dan ook veel liever over Sijmen als ideale dader.

Ik ben ervan overtuigd dat geen enkel mens 's morgens wakker wordt met het idee om het kwade te doen. Maar Sijmen is nu eenmaal het product van zijn opvoeding. Hij kan uitstekend manipuleren, zet de moeder en de kinderen tegen elkaar op. Daarnaast zijn er natuurlijk ook de uitgebreide archieven, die hem ervan verzekeren zijn gangen te kunnen gaan.

CE: Naast Sijmen heeft ook de moeder boter op het hoofd.

Japin: De moeder heeft inderdaad een enorme verantwoordelijkheid. Toch begrijp ik haar wel. Ook zij wordt uiteindelijk gemanipuleerd. Ze is geen sterke vrouw en kan gewoonweg niet ingrijpen. Ze is immers erg bang om Sijmen kwijt te spelen. Daardoor kan hij haar gemakkelijk tegen haar dochters opzetten. Uiteindelijk verliest ze daardoor wel het respect van haar kinderen.

CE: Je hebt kortom niet zo een positieve kijk op het gezin.

Japin: Dat kan je inderdaad zeggen. Sijmen is niet alleen de ideale dader, maar hij verkeert ook in de ideale situatie. Een gezin kan erg fijn en veilig zijn, maar in veel gevallen is het ook de broeiplek voor het kwade. Je weet immers niet of datgene wat er in je gezin gebeurt normaal is of niet. Sijmen buit dit ook vaak uit. Hij zegt vaak: ‘maar elke vader doet dit’. Weijntje kan natuurlijk niet controleren of dit waar is, al voelt ze wel aan dat het goed fout zit.

Daarnaast maakt Sijmen ook gebruik van de liefde van de zusjes voor elkaar. Zo offert Weijntje zich bijvoorbeeld op om Isa te beschermen.

Uiteindelijk wordt het tijd om het gesprek af te ronden. Toch schieten er ons nog twee vragen te binnen.

CE: Ook fotografie is nogal prominent aanwezig in deze roman. Hoe sta je daar tegenover?

Japin: Ik vind fotografie één van de moeilijkste dingen die er is. Ik vind het meestal niet erg om even te poseren als men het vraagt, maar het blijft zelfs dan een beetje vreemd. Sommige fotografen vertrouw ik volledig. Erwin Olaf is er daar één van. Maar ik houd er helemaal niet van als men te hard probeert om je breekbaarheid te tonen. In die gevallen voelt het vaak aan alsof men iets van je afneemt. Het wordt dan zelfs een vorm van agressie.

CE: Ten slotte wil ik het graag nog even hebben over je hernieuwde toneelcarrière. Het heeft lang geduurd vooraleer je iets met jouw toneelopleiding bent gaan doen.

Japin: Inderdaad. Ik ben voornamelijk toneel gaan studeren omdat ik de literatuur nog niet ontdekt had als middel om mijn verhaal te vertellen. Maar na mijn toneelstudies was ik niet klaar voor het toneel. Het fijnste moment vond ik wanneer de voorstellingenreeks afgelopen was en ik de voorstelling op mijn curriculum kon schrijven.

Ik ervaar de laatste jaren echter dat het leven heel weinig losse eindjes kent. Sinds ‘Vaslav’ komt het theater meer en meer op mijn pad terecht. Op een gegeven moment heeft men mij gevraagd om Willem Oltmans te spelen. Uiteindelijk ging de productie niet door, maar het vuurtje was wel gestart.

Ik vond het vooral fascinerend om te zien hoe je lichaam zich bepaalde automatismen herinnert, die door je hoofd al lang vergeten zijn. Ik heb dan ook niet getwijfeld toen ze mij vroegen om mee te spelen in ‘Veel te doen om niks’ van Shakespeare, één van mijn favoriete auteurs. Het was erg fijn om te doen, maar een aanbod voor een nieuwe voorstelling heb ik toch afgeslagen. Het is immers tijd om weer wat te schrijven.

CE: Bedankt voor dit gesprek!

Elie Pauwels

© Cutting Edge - 4 november 2012

In een interview in het dagblad De Standaard (België) vraagt de journalist aan Japin iets over het waarheidsgehalte van de roman. (zie hieronder)

'Zonder hoop is er niets aan'

Auteur: Maria Vlaar

Arthur Japin snijdt in zijn nieuwe roman een gevoelig onderwerp aan: kindermisbruik. De Bühne biedt de uitweg. De schrijver spreekt uit ervaring. 'Mijn hele leven ben ik op zoek naar manieren om mijzelf kenbaar te maken.'

Voor zijn nieuwe roman *Maar buiten is het feest* koos de Nederlandse schrijver Arthur Japin een zeer gevoelig onderwerp: kindermisbruik. Twee meisjes worden seksueel misbruikt door hun stiefvader, die niet alleen de kinderen, maar alle mensen om hem heen met geweld, bedrog en chantage tegemoet treedt. Als de jongste dochter volwassen is, en in de gevierde zangeres en theaterdiva Zonne is veranderd, wil ze haar nichtje beschermen tegen de man aan wie zijzelf ontkomen is.

Huiselijk geweld is niet nieuw voor Japin: hij groeide zelf op in een gezin met een gewelddadige vader. Net als Zonne onttrok hij zich daaraan door juist volop te gloriëren op het toneel. Hij is toneelspeler, operazanger en televisiepresentator geweest en schreef succesvolle romans als *De zwarte met het witte hart*, *Een schitterend gebrek* en *Vaslav*. 'Zelf lees ik het liefst Balzac en Zola', verklaart hij zijn voorliefde voor het vertellen van realistische verhalen.

'Maar buiten is het feest' heeft nogal een heftig onderwerp...

'Ik ken een aantal verhalen over kindermisbruik in mijn omgeving. Van mensen die er juist voor kozen om zich zichtbaar te maken, door aan het toneel te gaan. Ik heb me altijd afgevraagd: waar halen ze de kracht vandaan? Mijn boeken beginnen altijd met dit soort nieuwsgierigheid. Mensen hebben iets heftigs meegemaakt, en dan wil ik weten: hoe hebben ze dat overleefd?'

In dit boek komt de bedreiging uit het gezin zelf.

'Ja, dat is anders dan bij mijn andere boeken. Maar wat overeenkomt is het gevoel dat je niet past waar je bent. Dat er verschil is tussen hoe je van binnen bent en hoe mensen je zien. Zo was dat ook met Kwasi, de zwarte prins met het witte hart, en met Lucia, die zich verborg achter haar sluier in *Een schitterend gebrek*. Ook in dit nieuwe boek gaat het om iemand die zich wil tonen, die laat zien wie ze van binnen is. Die op die manier het heft in handen neemt.'

Waarom is dat zo'n belangrijk thema voor u?

‘In mijn jeugd voelde ik me niet begrepen. Dat heeft te maken met het geweld dat mijn vader op mijn moeder botvierde, en dat ik ernstig gepest werd. Ik heb al jong een alternatieve werkelijkheid willen bedenken. Door mijn fantasie en creativiteit kon ik omgaan met de kloof tussen hoe ik van binnen ben, en hoe mensen mij zien. Mijn hele leven ben ik op zoek naar manieren om mijzelf kenbaar te maken. Zingen, dansen, schilderen, tekenen. Sinds een jaar of vijftien lukt het met schrijven. En Zonne doet dat eigenlijk ook: door te zingen en op het podium te staan.’

‘Die worsteling is er nog altijd. Een groot deel van het jaar sluit ik me op en ben ik alleen maar aan het schrijven. Maar dan moet ik weer naar buiten treden. Ik heb onlangs weer op het toneel gestaan, als de booswicht Don John in Shakespeares komedie *Much ado about nothing*.’

En bent u dan de schrijver die een rol op het toneel speelt?

‘Nee! Ik wil helemaal acteur zijn. Maar er zitten natuurlijk mensen in de zaal die de schrijver willen zien spelen. En er zijn mensen, zeker in de literaire wereld, die zeggen: dat kan toch helemaal niet, een schrijver als acteur. Moet ik het daarom laten? Dat zou ik nog veel erger vinden. Ik wil gewoon alles doen wat ik leuk vind. Net als in het boek: Zonne laat zich uiteindelijk ook niet in de hoek duwen waar die stiefvader haar wil hebben. Zij neemt de stap naar voren. De spotlight in.’

U laat zien dat een ernstig misbruikt kind toch een succesvol leven kan hebben. Is dat een boodschap aan de maatschappij en aan mishandelde kinderen?

‘Ik doe de helft, met het schrijven van het boek, en de lezer doet de andere helft, door het te lezen. Natuurlijk zullen mensen die iets vergelijkbaars hebben meegemaakt zich in dit verhaal herkennen. Daarom was het voor mij belangrijk de gezinssituatie goed weer te geven. Vanuit de normaliteit van een gezin vinden steeds verschuivingen plaats, worden steeds gekkere dingen geaccepteerd. Het gevaar wordt dan “normaal”. Kindermisbruik gebeurt zo vaak, is zo algemeen, helaas... Als iemand iets aan mijn boek heeft, dan vind ik dat waardevol, ook voor mezelf.’

Toch is het ook weer, net als uw eerdere boeken, een historische roman.

‘Ja, het speelt in de jaren 70 en 80, of nog iets eerder. Hoe verder in het verleden het is, hoe makkelijker mensen het kunnen lezen. En dat heb ik zelf ook nodig, om de afstand te vergroten. Toen ik begon te schrijven speelde het zich nog in Italië af, in de bergen. Maar ik ben toch in de polder beland. Die afstand heb ik nodig, om zulke heftige zaken te kunnen beschrijven.’

De stiefvader werkt als kermisfotograaf. Is de kermis ook een manier om afstand te houden?

‘Voor mij was het een manier om het leefbaar te houden, om tegenwicht te bieden. En de kermis is iets waarnaar ik steeds weer terugkeer in mijn boeken, hoewel ik er in het echt helemaal niet van houd. Als kind heb ik wel de Elektrische Vrouw gezien, en de Dikke Dame, op de kermissen in de Betuwe. In mijn boeken komt altijd wel een clown voorbij.’

Fotografie is een wapen in uw boek: de stiefvader maakt naaktfoto's van de meisjes, maar ook van zijn vrouw, familieleden, dorpsgenoten, in de meest vergaande poses.

‘Ik vind het zelf heel onprettig om gefotografeerd te worden. Er wordt je altijd iets afgenomen. Ik wil wel mezelf tonen, maar niet worden bekeken. Ik wil de regie houden, en dat heb je niet als je gefotografeerd wordt. Zonnes stiefvader gebruikt zijn vak,

fotografie, om alles en iedereen te manipuleren. Kijken en bekijken. Hij is een jager; de anderen zijn de prooi.'

Hij is een door en door slechte man. Hij gebruikt geweld, hij gluurt, hij chanteert alles en iedereen. Heeft u nooit gedacht hem nog iets sympathieks te geven?

'Dat ging niet. Ik laat wel zien dat hij zelf ook uit een volledig verrot gezin komt. De moeder heb ik wél begrijpelijk willen maken, in haar zwaktes. Maar de vader niet. Omdat ik helemaal het verhaal van Zonne heb willen schrijven. Ik zou het wel interessant vinden om te kijken hoe iemand tot zulke vergaande stappen komt, en die toch voor zichzelf kan verantwoorden. Maar dat zou een ander boek zijn.'

De moeder en de oudere zus, die zelfs zwanger wordt van haar stiefvader, kunnen geen solidariteit met Zonne opbrengen?

'Doordat hij ze zo manipuleert. Dat ken ik zelf ook van vroeger: ten koste van alles proberen het geweld te voorkomen. Als je een ander gezinslid afvalt, kan dat óók zijn om de ander juist te beschermen. De oudere zus doet alsof ze van haar stiefvader houdt en hoopt dat hij dan van Zonne afblijft. En hij zet Zonne weer onder druk door te dreigen ook haar jongste zusje Isa te misbruiken.'

De seksueel voorlichtster op school kan ingrijpen, maar doet het toch niet. Faalt de hulpverlening?

'Ja, en daar kan ik me boos om maken. Dan heb ik dus inderdaad tóch een maatschappelijke boodschap. Ik ben zelf vroeger ook niet geholpen op school, terwijl alle tekenen duidelijk waren. Ik klampte me vast aan het kippengaas, ze moesten mijn vingers losbreken om me de school in te sleuren. De zanglerares in het boek, een Bianca Castafiore-achtige, komische vrouw, grijpt ook niet in, hoewel ze denkt Zonne te beschermen door zichzelf aan de stiefvader aan te bieden.'

Aan het slot moet Zonne kiezen: moeder zijn voor haar nichtje, of minnares zijn. Kan het niet allebei?

'Nee, zij breekt met de traditie dat misbruik vaak wordt doorgegeven aan de volgende generatie. Zij wil er helemaal zijn voor het kind, helemaal moeder zijn, ook voor het kind in haarzelf. Omdat Zonnes vriend er niet voor kiest vader te zijn, kan ze niet met hem de volgende fase van haar leven in.'

U wijst er nadrukkelijk op dat dit geen waargebeurd verhaal is. Zonne lijkt een soort kruising tussen Lady Gaga en Karin Bloemen. Veel lijkt op het verleden van Karin Bloemen: een stiefvader, de zusjes, een brand, de rechtszaak om de voogdij.

'Karin is een vriendin, en ik ken haar verhaal, dat ook publiek bekend is. Toen ze een paar jaar geleden bij Paul de Leeuw haar dreadlocks af liet knippen, voor een goed doel, zag ik haar op televisie transformeren van een theaterdiva in een ontredderd klein meisje, bang om weer gekwetst te worden. Dat vond ik zo'n bijzonder moment. Daar werd het idee voor een roman geboren.'

Ook Zonne ontpopt zich tot een echte theaterdiva.

'Zonne weet zich op een grandioze manier te handhaven. Haar stem is haar redding. Zij maakt van haar gehavende verleden juist haar kracht. Een boek kan pas ontstaan als ik in alle ellende de hoop ontdek. Zonder hoop vind ik er niets aan. Ik wil graag het mooie zien.'

'Kindermisbruik helaas algemeen'

Voor zijn nieuwe roman 'Maar buiten is het feest', koos schrijver Arthur Japin (Haarlem, 1956) een zeer gevoelig onderwerp: twee meisjes worden misbruikt door hun stiefvader. Als de jongste dochter volwassen is en in de gevierde zangeres en theaterdiva Zonne is veranderd, wil ze haar nichtje beschermen tegen de man aan wie zijzelf ontkomen is.

Japin groeide zelf op in een gezin met een geweldadige vader. Net als Zonne ontrok hij zich daarvan door juist volop te gloriëren op het toneel. Hij is toneelspeler, operazanger en schreef succesvolle romans als 'De zwarte met het witte hart' en 'Een schitterend gebrek'.

Seksueel misbruik is nogal een heftig onderwerp...

"Ik ken een aantal verhalen over kindermisbruik in mijn omgeving. Van mensen die er juist voor kozen om zich zichtbaar te maken, door aan het toneel te gaan. Ik heb me vaak afgevraagd waar halen ze de kracht vandaan? Mijn boeken beginnen altijd met dit soort nieuwsgierigheid. Mensen hebben iets heftigs

Arthur Japin over zijn boek 'Maar buiten is het feest'

meegemaakt, hoe hebben ze dat overleefd?"

De beschrijving komt uit het gezin zelf?
"Ja, dat is anders dan bij mijn andere boeken. Maar wat overeenkomst is het gevoel dat je niet past waar je bent. Zo was dat met Kwasi, de zwarte prins met het witte hart en met Lucia in 'Een schitterend gebrek'. Ook in dit boek gaat het om iemand die zich wil tonen, die laat zien wie ze van binnen is. Die op die manier het heft in handen neemt."

Waarom is dat zo'n belangrijke them?

"In mijn jeugd voelde ik me niet begrepen. Ik wilde al jong een alternatieve werkelijkheid bedenken. Door mijn fantasie en creativiteit kon ik omgaan met de kloof tussen hoe ik van binnen ben en hoe mensen mij zien. Mijn hele leven ben ik op zoek naar manieren om mijzelf kenbaar te maken. Zingen, dansen, schilderen, tekenen. Sinds een jaar of vijftien lukt het met schrijven. En Zonne doet dat eigenlijk ook, door te zingen en op het podium te staan.

Een groot deel van het jaar ben ik alleen maar aan het schrijven. Maar dan moet ik weer naar buiten treden. Ik heb onlangs weer op het toneel gestaan, in Shakespeare's 'Much ado about nothing'."

En bent u dan de schrijver die een rol op het toneel speelt?

"Nee! Ik ben erin gegaan om helemaal de acteur te zijn. Maar er zitten natuurlijk mensen in de zaal die de schrijver willen zien spelen. En er zijn mensen die vinden dat het niet kan, een schrijver als acteur. Moet ik het daarom laten? Dat zou ik nog veel erger vinden. Net als in het boek: Zonne laat zich uiteindelijk ook niet in de hoek duwen waar die stiefvader haar wil hebben. Zij neemt de stap naar voren. De spotlight in, het toneel op."

U laat zien dat een misbruikt kind toch een succesvol leven kan hebben?

"Natuurlijk zullen mensen die iets vergelijkbaars hebben meegemaakt zich in dit verhaal herkennen. Daarom was het belangrijk de gezinssituatie goed weer te geven. Vanuit de normaliteit van een gezin worden steeds gekkere dingen geaccepteerd. Kindermisbruik gebeurt zo vaak, is zo algemeen, helaas. Als iemand iets aan mijn boek heeft, dan vind ik dat waardevol, ook voor mezelf."

De stiefvader werkt als kermisfotoograaf. Is de kermis een manier om afstand te houden?

"Ja, voor mij was het een manier om het leefbaar te houden, om tegenwicht te bieden. En de kermis is iets waar ik steeds naar terugkeer in mijn boeken, hoewel ik er in het echt niet van houd. In mijn boeken komt altijd wel een clown voorbij."

De stiefvader is een door-on-door-dichte man. Hoof u nooit gedacht hem nog iets sympathieks te geven?

"Dat ging niet. Ik laat wel zien dat hij zelf ook uit een volledig verrot gezin komt. De moeder heb ik wel begrijpelijk willen maken, in haar zwakte. Maar de vader niet. Omdat ik helemaal het verhaal vanuit Zonne heb willen schrijven."

De moeder en de andere zus, die zelfs zwanger van de man wordt, kunnen geen solidariteit met Zonne opbrengen?

"Doordat hij ze zo manipuleert. Dat ken ik zelf ook van vroeger: ten koste van alles proberen het geweld te voorkomen. Als je een ander gezinslid alvalt, kan dat ook zijn om de ander juist te beschermen. De oudere zus doet alsof ze van haar stiefvader houdt en hoopt dat hij dan van Zonne aflijft. En hij zet Zonne weer onder druk door te dreigen ook haar jongste zusje Isa te misbruiken."

Arthur Japin: 'Ik wilde al jong een alternatieve werkelijkheid bedenken.'

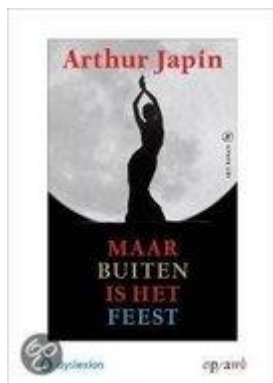
U wijst er op dat dit fictie is en geen waargebeurd verhaal. Maar ved licht op het verleden van Karin Bloemen: een brand, de rechtszaak om de voogdij.

"Karin is een vriendin. Toen ze een paar jaar geleden bij Paul de Leeuw haar dreads af liet knippen, voor een goed doel, zag ik haar transformeren van een theaterdiva in een

ontrodderd meisje, bang om weer gekwist te worden. Dat vond ik zo'n bijzonder moment. Daar werd het idee voor een roman geboren."

MARIA VLAAR

'Maar buiten is het feest' - Arthur Japin, € 24,95, uitgeverij De Arbeiderspers

EEN VERHAAL DAT DE GRUWELGESCHIEDENIS VAN VELE VROUWEN MOET VERWOORDEN ★★☆☆☆

Er zijn vele manieren om het leven vorm te geven. Eén juiste manier bestaat niet, iedereen moet er zelf een vinden. Die individuele, soms verraderlijk eenzame zoektocht vult de romans van Arthur Japin telkens weer.

Na onder meer *De zwarte met het witte hart*, *Een schitterend gebrek* (Librisprijs) en *Vaslav* onderzoekt Japin ook in zijn nieuwe roman de spanning tussen schijn en werkelijkheid. De titel *Maar buiten is het feest* impliceert direct dat het binnen anders is. In zijn vorige werk baseerde Japin zich veelal op historische feiten, nu houdt hij het bij de persoonlijke vertelling van één vrouw. Een verhaal dat de gruwelgeschiedenis van vele vrouwen moet verwoorden.

Zonne - haar echte naam Weijnanda is al even aanstellerig - is slachtoffer en strijdster in dit boek. Ze is opgebloeid tot een beroemd zangeres: paparazzi liggen op de loer en de ochtendkrant opent met roddels over haar. Voor Zonne is dat doodgewoon, ze weet niet beter dan dat zij voortdurend wordt bekeken.

Vroeger boorde stiefvader Sijmen zoveel kijkgaten in de muur dat haar thuis een soort panopticum was: een gevangenisstelsel waarin je je vanzelf gaat gedragen alsof je voortdurend wordt bewaakt. Aanpassen en meespelen lijken het beste verzet. En dus knoopt Zonne zelf haar blouse open en kreunt ze er zogenaamd lustig op los wanneer smeergelap Sijmen haar wil berijden.

Haar stiefvader gluurt niet alleen door kijkgaten en via slinks geplaatste spiegels, hij legt het gezin ook vast met zijn fotocamera. En zo komt Zonne in aanraking met twee uitersten: de donkere doka waar ze rustig en alleen de foto's van feestende kermisgangers kan ontwikkelen, en de wereld voor de camera, waar je in de volle aandacht staat, maar tegelijk de kans krijgt een rol te kiezen die je diepste zelf beschermt.

Japin ontvouwt de paradox van binnen en buiten, geven en nemen, tonen en verstoppen. Soms benadrukt hij deze thematiek te sterk (met een droom over een glazen huis), maar veelal blijft hij beheerst. Zo laat hij zien hoezeer de op Zonne gerichte blikken naar binnen keren wanneer ze zichzelf als verteller corrigeert ('Of nee, ik lieg').

De herhaling van metaforen doet bombastisch aan, alsof Japin zichzelf fêteert met een mooie vondst. De herhaling van Sijmens vergrijp daarentegen confronteert de lezer met zijn eigen ongeduld. Want bij de zoveelste verkrachting is de verbazing en de ergste ontzetting er wel van af. Wat volgt is een eenzelfde soort vermoeide afkeer als Zonne ervaart.

Maar ook dan pakt Japin je. Want natuurlijk is een verteller met zo'n verleden maar met één ding bezig. Wie een boek leest, denkt Zonne, 'hoopt misschien dat hij een flits krijgt voorgeschoteld van de werkelijkheid, beetje aangenaam verpakt, maar meer niet.' Japin wil de volle mep laten zien. Toch werkt dat, want

waar binnen en buiten voortdurend met elkaar in wisselwerking verkeren, weet je met alleen de feiten nog niets. 'Het laatste wat je met schaamte wilt, is haar bespreekbaar maken', vertelt Zonne. Japin schijnt een fel licht op dat wat weggedoken wil blijven. Hij laat niets achterwege. De belichting is echter misleidend, want 'je openen is ook een pantser'.

Dat maakt dat deze groteske geschiedenis meer is dan een simpele onthulling: Maar buiten is het feest spiegelt ons beperkte zicht: 'Recht voor hun neus kan er nog zo veel gebeuren, het wordt niet geregistreerd zolang ze het niet onder ogen willen zien.'

Karin Bloemen: 'De zwaarte is verdwenen, letterlijk en figuurlijk'

Door de eerste negatieve recensie uit haar carrière was ze dagen van slag. Maar na twintig jaar optreden voor een publiek kan zangeres en actrice Karin Bloemen veel hebben. 'Ik ben niet snel beledigd of gekwetst. Als ik alleen maar complimenten krijg, groei ik niet.' Sinds ze baas is van haar eigen bedrijf – La Bloemen Producties – moet ze zelf ook geregeld kritiek geven. 'Dat moest ik wel leren. Aanvankelijk liet ik mensen te lang hun gang gaan.' Interview met een vakvrouw die bijna al haar dromen heeft waargemaakt.

De diva laat niet op zich wachten. Ze is er al, verscholen achter een vrolijk getinte zonnebril, worstelend met een mobiel. 'Kun jij dat goed, sms'en?' Ze gaat eenvoudig gekleed, een lange zwarte jurk, een kleurige bolero, nonchalant kapsel. Ze is zojuist in Londen geweest en heeft daar een bizar accessoire aangeschaft. Triomfantelijk zet ze het op tafel: een zwartleren handtas in de vorm van een Londense taxi.

Karin Bloemen is een diva zonder kapsones. Ze praat met hese stem, in een snel en gespannen tempo, ze is adrem en grappig, schiet regelmatig in dialecten en accenten, het West-Fries klinkt daarbij even overtuigend als het vette Amerikaans waarmee ze Bette Midler parodieert. La Bloemen was vroeger 'een eenvoudig operette-meisje'. Uit Schagen. 'Heel erg Schagen,' benadrukt ze. 'Ik wilde naar de universiteit om Engels te studeren, en ik koos de Vrije Universiteit omdat ik dacht (onnozel meisjesstemmetje): dan ben je vrij. Nou ja, hoe dom kun je zijn, ik had atheneum, hoor, maar ik wist van niks!'

Na een jaar stapte ze over naar de kleinkunstacademie. Hier kreeg ze voor het eerst heftige en heilzame kritiek. Ze werd er, zegt ze, in vier jaar tijd afgebroken en opgebouwd. 'De academie was zeer confronterend. In het begin schrok ik van de stelligheid waarmee mensen les gaven. Zelf heb ik me vrij kritiekloos opengesteld. Ik wilde alles leren en volgde repertoirelessen bij wel vijf docenten, omdat ze het allemaal net iets anders deden. Ik was zo fanatiek; als een spons heb ik alles in me opgenomen.'

De eerste negatieve recensie die ze als professional kreeg, staat haar nog levendig bij. Ze was dagen van slag. 'Ik speelde in een musical en bij een dansje gooide ik mijn benen omhoog. Daaraan had een recensent zich gestoord, hij vond mijn benen te dik. Ik was diepbeledigd. Het ging over iets waar ik geen invloed op had en bovendien was ik niet dik, ik was volledig afgetraind!'

Ze leest alle recensies. 'Natuurlijk! Mensen die zeggen dat ze geen kritieken lezen over hun werk, moet je niet geloven.' Ze steekt er ook weleens wat van op. 'Soms snap ik mijn eigen show beter als ik de recensies gelezen heb,' zegt ze ironisch. 'O, gaat het daarover, denk ik dan.'

Ze noemt zichzelf een emotionele, associatieve theatermaker. 'Soms weet ik niet precies waarom ik iets zus of zo wil. Dat is een beetje onhandig in het werk, daarom doe ik mijn best om de juiste woorden te zoeken. Des te sneller gaan mensen met je mee.'

Karin Bloemens eerste critici zijn haar man – de musicus Marnix Busstra, die ook de shows regisseert – en Hans Riems, die vaak conferenceteksten schrijft. ‘Als de show staat, doe ik een doorloop in de studio en vraag ik een stuk of tien anderen om naar me te komen kijken. Het zijn mensen die ik vertrouw, die zonder compromissen hun mening durven geven en die vanuit verschillende hoeken naar mij kijken.’

Ze kan veel hebben, vindt ze. ‘Ik ben niet snel beledigd of gekwetst. Als ik alleen maar complimenten krijg, groei ik niet. Zo’n houding heb ik mijn hele leven gehad.’

Ruim twintig jaar zit ze nu in het vak. Al die jaren heeft ze zich afgebeuld, fanatiek en ambitieus, behept met evenveel arbeidsethos als verantwoordelijkheidsgevoel. Vier jaar geleden kreeg ze een burn-out en moest de nieuwe show die op stapel stond, worden uitgesteld. Ze was volkomen uitgeput. ‘Ik had fysieke problemen, ik was te dik, alles zat vast, ik voelde me zwaar en donker.’

Eigenlijk had ze ruim tien jaar daarvoor al een burn-out moeten hebben. In die tijd, in 1989, kwamen haar oudste zus en twee kinderen om bij een brand. Het zoontje van zes, dat de brand overleefde, werd door Karin in huis genomen. ‘Ik had veel verdriet, maar daar was geen ruimte voor omdat ik de zorg had voor Gerben. Een jaar later eindigde mijn relatie. Die trok dat natuurlijk niet meer. Vervolgens ging ook mijn manager failliet. Dat gebeurde allemaal binnen twee jaar. Ik weet nog dat ik op zeker moment met hartkloppingen bij de telefoon zat en nauwelijks durfde op te nemen. Ik had paniekaanvallen en angstdromen. Maar ik deed alsof er niks aan de hand was. Ik moest en ging door. Ik voelde mij zo verantwoordelijk, voor Gerben, voor de mensen die voor mij werkten. Het is dus niet zo raar dat de uitputting zich alsnog in alle heftigheid aandiende.’

Ze was niet ongelukkig. Integendeel, het privégeluk drong zich juist op, zegt ze. Ze had Marnix leren kennen, hun eerste dochter werd in 1997 geboren, anderhalf jaar later kwam de tweede. ‘Ondertussen speelde ik honderden voorstellingen. Dan sta je ergens in het land en gaat je hart stuk, omdat je eigenlijk naar je baby wilt. Je bent een zaal vol mensen aan het vermaken, terwijl je denkt: waarom gaan jullie niet naar huis, ik wil ook naar huis.’

Verbazingwekkend dat je het nog zo lang hebt volgehouden.

‘Ja, mijn ontkenning is fenomenaal, en mijn zelfoverschatting ook. Ik heb mijn hele jeugd gedacht dat ik sterk was, omdat ik vergeleken met mijn oudere, maar kleinere en fysiek zwakkere zus, alles beter kon. Mijn moeder had last van haar rug, dus ik stond de tuin te spitten, maakte alle potten open en sjouwde met zware dozen. Op de kleinkunstacademie was ik bij acrobatiek niet de bovenvrouw maar de ondervrouw. Ik droeg alles, net Atlas.’

Waarom moest je zo sterk zijn?

‘Ik dacht dat niemand anders dat was. Dat rollenpatroon uit mijn jeugd heeft zich doorgezet in mijn volwassen leven. Pas later begreep ik dat als jij kwetsbaar bent, iemand anders zijn kracht kan laten zien. Dat hoefde bij mij nooit, ik trok de kar wel. Toen ik instortte, zei ik tegen iedereen in de familie: ik kan niet meer, ik organiseer niets meer, ik los geen problemen meer op. Hou dan eens op, zeiden ze, jij bent ook zo’n controlfreak, je laat ons nooit wat doen. Ze hadden gelijk, het was een ongelijke en ook oneerlijke rolverdeling.’

Je was amper dertig, stond nog maar aan het begin van je carrière. En toen moest je ook nog een kind opvoeden met een trauma.

‘Gerben had een moeder nodig, en ik wilde die voor hem zijn. Ik heb geprobeerd het zo goed mogelijk te doen. Elk jaar bezochten we het graf van zijn moeder, broertje en zusje. Hij moest zijn verdriet voelen. Ik wist niks van het moederschap, ik had zoveel vragen, vooral omdat hij een beschadigd kind was, maar ik heb hem in ieder geval rust en liefde kunnen geven. Er is hem niks ernstigs meer overkomen. Hij is nu 22, en is samen met een vriend een schildersbedrijf begonnen.’

Karin Bloemen groeide op in Schagen. Haar vader was meester-kleermaker, haar moeder coupeuse. Ze hadden een kledingatelier en een winkel met accessoires, biesbandjes, naaigerei en zo. Karin was de derde en jongste dochter. Haar ouders gingen uit elkaar toen ze drie jaar was. ‘Ik heb mijn vader niet goed gekend, mijn moeder hertrouwde snel en daarna werd hij door mijn stiefvader ver van ons gezin gehouden. Mijn vader is ook niet oud geworden. Hij stierf toen ik veertien jaar was. Maar mij is verteld dat hij een leuke, rare, grappige man was. De gekte, mensen aan het lachen maken, dat heb ik van hem. Hij was een fanatieke sporter. Ik denk dat ik in fanatisme en kracht op hem lijk. Van mijn moeders kant komt het zangtalent. Ook mijn oma kon goed zingen, wij zijn allemaal muzikaal.

Mijn moeder was verder een gewone, hardwerkende vrouw, die voor de kinderen zorgde en na de scheiding van mijn vader hertrouwde met een man die niet deugde. Die man, met wie ze nog twee kinderen kreeg – ik heb een jongere halfzus en -broer – heeft ons gezin lang geterroriseerd. En van hem is ze later ook weer gescheiden.’

Met terreur bedoelt ze dat zij en haar oudere zussen door de stiefvader werden misbruikt. Jarenlang, en ze spraken er onderling nauwelijks over, alleen in bedekte termen. ‘We waren bang, we zaten onder de plak. Alles werd doodgezwegen en weggestopt. Ontkennen, daar waren we goed in. Je schakelde een gevoel uit. Er gebeurde wat, maar je hoofd was er niet bij. Ziel en lijf waren van elkaar losgekoppeld. In die zin, en dat is heel bizar, had ik er ook geen last van. Ik ging naar school, had vriendinnetjes en werd verliefd op jongens. Alleen soms was er even kortsluiting. Dan ging het mis en was ik even de weg kwijt. Ook mijn moeder kon de waarheid niet aan en dat heb ik geaccepteerd. We hebben samen therapiesessies gedaan, en ik heb heel erg haar schaamte en schuld gevoeld, en haar liefde voor mij. Je kunt je moeder veel kwalijk nemen, maar uiteindelijk is het pure moeder-kindgevoel zuiver gebleven. Zij is altijd lief voor me geweest en gaf me het gevoel dat ik bijzonder was, dat ik iets in mijn mars had.’

Een bijzonder meisje, met een mooie stem, dat ook een koud kind kon zijn. Ze laat het zien: een wenkbrauw licht opgetrokken, het gezicht een masker, een kille blik. ‘Dan kwam er niemand in.’

Of ze verschool zich achter spot. ‘Ze noemden me de witte nar, ik had spierwit haar en gif in mijn mond.’

Je bent ook eens bekritiseerd omdat je te koop zou lopen met je incestverleden. Hoe hard kwam dat aan?

‘Ja, die zanger uit Utrecht, Henk Westbroek, had dat gezegd in een interview. Die beschuldiging was zo verschrikkelijk onder de maat, alsof je daar ooit mee zou kunnen kokeren. Ik had het bovendien niet naar buiten gebracht. De rechtszaak die mijn zussen en ik hadden aangespannen tegen mijn stiefvader was nu eenmaal openbaar. In interviews praat ik er wel over, omdat ik vind dat ik die plicht heb tegenover meisjes en vrouwen die het nog steeds overkomt. Als ik maar één iemand kan helpen, dan is mijn taak op deze wereld volbracht.’

‘Het verdriet blijft, maar in het dagelijks leven ben ik er niet mee bezig. Ik wil het er daarom ook niet altijd over hebben. Daar maak ik afspraken over. Maar die worden soms met voeten getreden. Een tijd terug zat ik in het televisieprogramma van Catherine Keyl. Ik checkte nog ten overvloede voor de uitzending: we gaan het niet over mijn leed hebben, hè? Halverwege begon ze er toch over en mocht ik in twee minuten en tien seconden zeggen hoe ik mijn incestverleden heb verwerkt. Ik gaf nog antwoord ook, zo’n beleefdheidsreflex. Ik voelde me diepongelukkig. Ik had moeten zeggen: ander keertje Catherine, sodemieter op, Catherine.’

Kijk, in mijn familie krijgen ze het woord incest niet over de lippen. Dat is een soort kots, daar hebben ze het niet over, dat is iets van vroeger. Dan denk ik: ho, ho, het is er altijd. Op een verjaarsvisite zei een nicht van stiefvaders kant eens: het was altijd zo gezellig bij jullie thuis. Ja, zei ik, eerst neuken en dan gezellig bij elkaar zitten. Toen viel er een diepe stilte in de kamer. Ja, ik kan niet anders, dat plopt er zo uit bij me.’

Ze heeft haar vader gemist, zonder dat ze zich daar altijd van bewust was. Ze vertelt hoe ze samen met de zussen elk jaar tijdens de West-Friese folkloremarkt op het kerkplein stond te zingen en ergens tussen het publiek bevond zich hun vader – hij leefde toen nog. ‘Later realiseerde ik me dat ik op dat podium vooral heel erg mijn best deed voor mijn vader. De psychiater, aan wie ik dat vertelde, zei: “Maar dat doe je nog steeds.” Ik heb geloof ik drie uur lang gehuild.’

Later, peinzend: ‘Ik vraag me weleens af hoe mijn leven eruit had gezien als mijn ouders bij elkaar gebleven waren. Dan was ik vast minder excessief ambitieus geweest. Ik zou niet zo zwaar zijn, want ik heb veel verdriet weggegeten. Ik troostte me met spekkies en roze koeken en ik heb zelfs een tijdje ontbeten met pure caramell!’

Toch hou je van je lichaam.

‘Ja, ik heb een leuk lijf. Ik ben altijd groot geweest, mijn meiden zijn ook groot. Niet dik, maar stevig. Alleen in de jaren voor de burn-out was ik te zwaar, toen ging ik het verstoppen. Toch voelde ik me er niet minder sexy om. Het is veel, maar prettig.’

Ze noemt zichzelf een omgekeerde anorexia. ‘Zo’n meisje kijkt naar zichzelf en ziet een dikke vrouw. Ik heb het andersom.’ Alhoewel. ‘Ik liep eens op straat en voelde me lekker, maar toen zag ik mezelf in een etalageruit en dacht: o, eigenlijk best wel dik.’ Ze lacht uitbundig.

Je hebt sinds een jaar of tien je eigen bedrijf: La Bloemen Producties. Waarom kies je niet voor het gemak van een producent?

‘Toen mijn manager failliet ging, was ik al mijn geld kwijt. Ik heb daarna nog even bij IDTV gezeten, maar de winst van mijn show ging naar andere artiesten. Toen dacht ik: dat kan ik ook. Sinds ik mijn eigen shows produceer, ben ik geheel onafhankelijk. Niemand bepaalt waar ik mijn centen aan uitgeef. Het is gaaf om een eigen bedrijf te hebben. Ik doe ook commercials en treed op voor bedrijven, het is de basis van de onderneming.’

Ik ben een middenstandsdochter. Ik ben opgegroeid met omzetten en winstmarges, met bruto- en nettobedragen. In drukke periodes werken er soms veertig man voor me, dan schrik je even, maar ik vind het leuk om iets aan te sturen, dingen te bedenken en mensen te enthousiasmeren. Volgens mij ben ik een goede baas voor het personeel. Als het kan, mogen ze vrij nemen of langer op vakantie. Als het kan, geef ik ze een dertiende maand. En als het moet, gaan we door tot vier uur ’s nachts.’

Als een werknemer niet functioneert, wat doe je dan?

‘Dat durf ik wel te bespreken. Ik heb mensen om die reden ontslagen. Ik ben wel netjes, hoor, met ontslagregelingen en zo. Ik moest dat wel leren, aanvankelijk liet ik mensen te lang hun gang gaan. Iedereen moet excelleren in het gebied waar hij of zij goed in is, maar mijn vertrouwen daarin is soms te groot. Ik heb mijzelf een beetje natuurlijk wantrouwen aan moeten leren.’

Hoe ben je de burn-out uiteindelijk te boven gekomen?

‘Door een tijd niks te doen. Ik heb krantenknipsels ingeplakt en fotoboeken gemaakt van de kinderen en van mijn leven. Ik wist vaak niet uit welke tijd die foto’s dateerden. Het is allemaal te snel gegaan. Ik heb ook nagedacht en therapieën gedaan. Ik heb geleerd dat ik niet onmisbaar ben: als ik het niet doe, doet iemand anders het. Zonder mij draait de wereld ook wel door. De zwaarte verdween, letterlijk en figuurlijk, ik ben overtollige kilo’s kwijtgeraakt, ik doe nu zelfs aan sport! En ik weet dat mijn eeuwigheidswaarde als artiest te verwaarlozen is, dat besef is ook rustgevend.’

Is je ambitieniveau daardoor veranderd?

‘Mijn ambities had ik al waargemaakt. Toen ik van de academie kwam, vond ik een hoofdrol in een musical het hoogst haalbare. Die kreeg ik drie jaar later. Het is allemaal beulen, hard werken, dan heb je dat en denk je: wat nu? Een eigen show, een concert, een cd, je werkt ergens ontzettend naar toe, dan heb je het gehaald, weer een piek geplaatst. Dat hoeft niet meer. Nu gaat het om constante kwaliteit leveren. Het echte vakmanschap is het reproduceren van kwaliteit.’

Heb je dan geen dromen meer?

‘Ja, een duet met Bette Midler! Ik heb haar afgelopen zomer live zien optreden in Amerika. De magie van die show, dat is zo goed. Haar humor, het lopen, het dribbelen, de grappen, het kijken, dat teasen... Geweldig. Ze kan klein en ingetogen zijn en dan gaan die stoute ogen op stokjes en doet ze een hele dirty joke. Alleen al hoe ze opkomt en keihard roept: “Hello you motherfuckers, hello you botox injected selfindulgent facelifted motherfuckers!!” En die twintigduizend man, eaaahhh, maar lachen!’

Zou je zo zelf ook willen opkomen?

‘Nee, ik zie me al binnenkomen.’ Met geknepen stem: ‘Hallo Apeldoorn!’

Door Geke van der Wal / 01 januari 2006

Interview met Karin Bloemen bij Paul en Witteman:

http://pauwenwitteman.vara.nl/Gast-detail.1575.0.html?&tx_ttnews%5Btt_news%5D=17944&cHash=8e8bd5d6c5151fc775834a4c75dc3291

Arthur Japin wint Luisterboek Award

Arthur Japin/ Foto Vincent Mentzel

DOOR [RODERICK NIEUWENHUIS](#)

Schrijver en acteur Arthur Japin heeft met het voorlezen van 'Maar buiten is het feest' de vijfde Luisterboek Award gewonnen, de jaarlijkse publieksprijs voor de beste voorlezer. Dat heeft het Radio 1 programma Kunststof Radio (NTR) zojuist bekendgemaakt. In totaal maakten tien voorlezers, waaronder Ramsey Nasr, Job Cohen en Willem Nijholt, kans op de publieksprijs. Uit die shortlist, samengesteld door een 5-koppige jury met daarin boekhandelaar van het jaar 2012 Daan de Vries, NTR-presentator Winfried Baijens, radiomaker Lara Rense, Jeugdjournaal presentator Milouska Meulens en cabaretier en schrijver Vincent Bijlo, koos het publiek (6000 stemmers) Japin als winnaar.

Volgens de jury komt bij Japin tijdens het voorlezen de acteur én schrijver bovendien:

'Japin leest niet voor, hij acteert. Hij is zijn boek, met alle hartstocht en tederheid die een microfoon kan opnemen. Japin kleurt zijn personages zoals alleen de schrijver zelf dat mag en kan'.

De uitreiking van de Luisterboek Award is de officiële opening van De Week van het Luisterboek. Deze duurt tot 28 april. Klanten krijgen gedurende deze week, bij besteding van minimaal € 9,95 aan Nederlandstalige (luister)boeken, het Luistergeschenk *Electrifying Berlijn*. Het boek, over Berlijn als muzikale hoofdstad van de 20ste eeuw, is gelezen én geschreven door Leo Blokhuis.

Arthur Japin (1956) debuteerde na een theatercarrière in 1996 als schrijver met de verhalenbundel *Magonische verhalen*. Bij het grote publiek brak hij door met de historische roman *De zwarte met het witte hart*, dat wereldwijd vertaald werd. Voor zijn roman *Een schitterend gebrek* (2004) ontving hij de Librisprijs. Voor zijn roman *De overgave* (2007) ontving Japin in 2008 de NS Publieksprijs.